

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 304/2012-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. júna 2012 prerokoval vyhlásenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrené prostredníctvom jeho predsedu JUDr. Š. H. o odmietnutí sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. J. H., JUDr. S. K. a JUDr. L. M. pre ich predpojatosť v rozhodovaní vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 63/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. J. H., JUDr. S. K. a JUDr. L. M. n i e s ú v y l ú č e n í z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 63/2012.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 30. apríla 2012 doručené vyhlásenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „účastník konania“) vyjadrené prostredníctvom jeho predsedu JUDr. Š. H., ktorým namieta predpojatosť sudcov ústavného súdu JUDr. J. H., JUDr. S. K. a JUDr. L. M. podľa § 28 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii

Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci sťažnosti Mgr. B. M., T. (ďalej len „sťažovateľ“), vedenej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 63/2012, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 12 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 7 Sžso 7/2011.

Sťažnosť sťažovateľa bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na obdobie od 29. februára 2012 do 28. februára 2013 schváleným 15. februára 2012 (ďalej len „rozvrh práce“) pridelená na prerokovanie a rozhodnutie druhému senátu ústavného súdu.

Účastník konania v rámci uplatnenej námietky zaujatosti uviedol:

«Sudca JUDr. J. H. - zotrvávanie tohto sudcu na Ústavnom súde Slovenskej republiky je protiprávnym stavom. Žiadny sudca nemôže obliekať sudcovský talár, ak bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin - a to bez ohľadu na to, že evidentne bolo jeho odsúdenie zahladené. Podmienkou pre výkon funkcie sudcu, a tým viac pre výkon funkcie sudcu ústavného súdu, musí byť nulová tolerancia. Ak to ústavný sudca nechápe, resp. nerešpektuje (zrejme pre výhody plynúce z postavenia sudcu ústavného súdu), dokumentuje tým výraznú absenciu profesijnej etiky. Treba odmietnuť, aby taký sudca, ktorý nerešpektoval ani výzvu pléna ústavného súdu, aby zvážil svoje zotrvanie vo funkcii a aby odstúpil, konal a rozhodoval v akejkoľvek veci, lebo zotrúvaním vo funkcii škodí ústavnému súdu.

Odmietavý postoj a kritiku JUDr. H. s požiadavkou, aby sa vzdal funkcie sudcu vyjadril JUDr. Š. H., predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky verejne (viackrát bol publikovaný v rôznych médiách, vrátane výrokov, ako napr. „Pán H. by so svojím odpisom nemohol riadiť ani križovatku. Je to neuveriteľná kariéra, že z odsúdeného, dokonca za trestný čin neplatenia dane, je dnes sudca najvýznamnejšieho orgánu súdnej moci. Už dnes v Európskej únii nechápavo krúčia hlavami“. Alebo „Až mi padla sánka, koľko poslancov je ochotných tolerovať bývalého daňového podvodníka v talári...“, „Kriminálnik nemôže sedieť na Ústavnom súde, v talári...“.

Tieto výroky nepochybne vnímal aj JUDr. H. a vytvoril si vo vzťahu k JUDr. Š. H. odmietavý postoj. Nemožno vylúčiť, že ten postoj je nepriateľský, až neprajný. Takýto vzťah ho však diskvalifikuje z účasti na predmetnom konaní a rozhodovaní vzhľadom na jeho pomer k najvyššiemu súdu ako k účastníkovi konania a k osobe JUDr. Š. H., ako k zástupcovi účastníka konania.

Sudca JUDr. S. K. - jeho predpojatosť je daná tým, že v roku 2003 ako neúspešný kandidát na predsedu najvyššieho súdu napadol voľbu predsedu najvyššieho súdu sťažnosťou na ústavnom súde, o ktorej aj ústavný súd rozhodoval. Je všeobecne známe, že úspešným účastníkom tejto voľby bol súčasný predseda najvyššieho súdu JUDr. Š. H. JUDr. K. vyjadril svoju predpojatosť vo viacerých veciach súčasného predsedu najvyššieho súdu, ako účastníka konania, v ktorých mal byť pôvodne členom senátu. Osobitne treba zdôrazniť a upriamiť pozornosť na to, že JUDr. S. K. bol na vlastnú žiadosť uznesením ústavného súdu č. III. ÚS 72/2007 z 3. apríla 2007 vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 467/2006. V tejto veci sa samotný sudca JUDr. S. K. vyjadril takto: „... Ide o vec, v ktorej jedným z účastníkov konania je JUDr. Š. H., súčasný minister spravodlivosti.

V roku 2003 som kandidoval na funkciu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pričom ďalším kandidátom bol práve JUDr. H.

Vec, čo sa týka spôsobu voľby, bola predmetom konania aj na ústavnom súde a týkala sa nás dvoch.

Bez ohľadu na výsledok tohto konania, som toho názoru, že objektívne vo veci nemôžem byť ako člen senátu, ktorý rozhoduje o veci, pretože môže byť vznesená námietka mojej zaujatosti voči JUDr. H. ...

S ohľadom na uvedené okolnosti žiadam o postup podľa § 28 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. tak, aby o mojom vylúčení z prejednávania a rozhodnutia uvedenej veci rozhodol iný senát Ústavného súdu Slovenskej republiky podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

Negatívny vzťah sudcov ústavného súdu JUDr. J. H. a JUDr. S. K. k JUDr. Š. H. existuje nielen ako k fyzickej osobe, ale aj ako k predsedovi najvyššieho súdu - teda k štatutárnemu orgánu (zástupcovi) účastníka konania.

Predpojatosť JUDr. J. H., JUDr. S. K. a JUDr. L. M. naznačuje aj spôsob rozhodnutia druhého senátu ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 452/2010, v ktorej nálezom o.i. rozhodol, že Špecializovaný trestný súd Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 porušili čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom M. Š. na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby a najvyššiemu súdu uložil povinnosť zaplatiť M. Š. primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 500 €. Najvyšší súd však, ako to ostatne vyplýva zo zberného spisu 1 Tost 39/2010, právo M. Š. na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby neporušil: Sťažnosť obžalovaného M. Š. smerujúca proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, ktorým bola zamietnutá žiadosť obžalovaného o prepustenie z väzby na slobodu, bola najvyššiemu súdu predložená na rozhodnutie 28. septembra 2010. Predseda senátu najvyššieho súdu 30. septembra 2010 určil termín neverejného zasadnutia na 6. októbra 2010, kedy najvyšší súd vo veci rozhodol a to tak, že sťažnosť obžalovaného zamietol. Podľa § 172 ods. 3 Trestného poriadku rozsudok treba písomne vyhotoviť vo väzobných veciach najneskôr do 10 pracovných dní, v ostatných veciach do 30 pracovných dní odo dňa jeho vyhlásenia, pričom podľa § 180 Tr. por. citované ustanovenie treba primerane použiť aj na písomné vyhotovenie uznesenia. Písomné vyhotovenie uznesenia bolo sudcom spravodajcom odovzdané predsedovi senátu v piatok 15. októbra 2010, teda v siedmy pracovný deň po vyhlásení rozhodnutia a v ôsmy pracovný deň, 18. októbra 2010, bol spis vrátený Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku. Od rozhodnutia najvyššieho súdu o sťažnosti obžalovaného proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, ktorým bola zamietnutá žiadosť obžalovaného o prepustenie z väzby na slobodu, až po odovzдание písomne vypracovaného rozhodnutia do trestnej kancelárie a vrátenie spisu prvostupňovému súdu uplynulo osem pracovných dní.

Ústavný súd svojím rozhodnutím v bode 2. výroku nálezu sp. zn. II. ÚS 452/2010 nerešpektoval citované ustanovenia Trestného poriadku, keď vyslovil, že aj najvyšší súd porušil právo M. Š. na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby argumentujúc, že písomné vyhotovenie uznesenia si nielen na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku, ale aj na najvyššom súde vyžiadalo „neprimerane dlhú dobu“ (str. 22 nálezu) a za „prieťahy“ v konaní najvyššieho súdu priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 €. Takéto a označenému nálezu podobné rozhodnutia neposilňujú dôveru verejnosti k ústavnému súdu, ani dôveru v nezávislé a spravodlivé rozhodovanie všeobecných súdov.

Cieľom inštitútu vylúčenia sudcu nie je sankcionovanie osoby sudcu, ale zabezpečenie realizácie práva na spravodlivé konanie účastníkov konania, ktorého súčasťou je aj právo na subjektívne a objektívne nestranný súd. Okolnosti uvedené vo vzťahu k sudcom JUDr. H., JUDr. K., a JUDr. M. odôvodňujú vznik pochybností objektívnej povahy o nepredpojatosti sudcu ústavného súdu voči Najvyššiemu súdu ako účastníkovi konania a voči JUDr. Š. H., ako zástupcovi účastníka konania v zmysle § 27 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z.»

K vyhláseniu o predpojatosti sa listom z 25. mája 2012 vyjadril sudca ústavného súdu L. M., v ktorom okrem iného uviedol, že podstata námietok predpojatosti vo vzťahu k jeho osobe spočíva v spôsobe jeho rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 452/2010, pričom poukázal na obsah ustanovenia § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (aplikovateľného v konaní pred ústavným súdom na základe ustanovenia § 31a zákona o ústavnom súde), podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní o prerokováanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. V závere vyjadrenia teda uzavrel, že ako dôvody vylúčenia jeho osoby účastník konania uviedol spôsob jeho rozhodovania v inej veci, preto tieto námietky predpojatosti treba považovať za nedôvodné. Súčasne vyhlásil, že sa v predmetnej veci účastníka konania necíti byť predpojatý ani pre pomer k veci, ani pre pomer k účastníkom konania a ani k právnomu zástupcovi.

Listami z 28. mája 2012 sa k vyhláseniu o predpojatosti vyjadrili sudcovia ústavného súdu J. H. a S. K., ktorí vo svojich stanoviskách uviedli vo vzťahu k časti námietky týkajúcej sa ich spôsobu rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn.

II. ÚS 452/2010 argumentáciu analogickú s tou, ktorú prezentoval vo svojom vyjadrení sudca ústavného súdu L. M., a súčasne vyhlásili, že sa v predmetnej veci účastníka konania necítia byť predpojatí ani pre pomer k veci, ani pre pomer k účastníkom konania a ani k právnenému zástupcovi.

Sudca ústavného súdu J. H. navyše uviedol, že námietky účastníka konania o protiústavnosti jeho zotrvania na ústavnom súde sú neopodstatnené, pretože svoj mandát získal legitímnym spôsobom v súlade s ústavou a zákonom o ústavnom súde, a tento jeho mandát nespochybnili ani ústavné orgány oprávnené zaujať relevantné stanovisko k danej záležitosti. Ďalej uviedol, že s kritikou zo strany JUDr. Š. H. v minulosti publikovanou sa ako osoba povinne znášajúca bremeno väčšej intenzity občianskej a odbornej kritiky dokázal vysporiadať, a preto námietku tohto charakteru považuje tiež za nedôvodnú.

Sudca ústavného súdu S. K. tiež navyše uviedol, že o opakovanej námietke JUDr. Š. H. týkajúcej sa skutočnosti, že bol jeho protikandidátom na funkciu predsedu najvyššieho súdu, ako aj okolnosti, že bol členom senátu ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 452/2010, v ktorej „nerozhodol podľa jeho predstáv“, už ústavný súd niekoľkokrát rozhodol, a to tak, že predmetné skutočnosti nie sú dôvodom na jeho vylúčenie (napr. III. ÚS 501/2011 a ďalšie). V tomto kontexte tiež dodal, že predseda najvyššieho súdu ako fyzická osoba ani nie je účastníkom predmetného konania, preto v okolnostiach danej veci možno uplatniť argument, že predpojatosť sudcov vo vzťahu k orgánom verejnej moci, resp. k osobám za ne konajúcim (predseda najvyššieho súdu), je nutné vykladať reštriktívne, než voči ostatným účastníkom konania (II. ÚS 36/2012 a iné).

II.

Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho

pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje.

Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje tretí senát, ak ide o sudcov druhého senátu.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00).

Objektívna nestrannosť sa nikdy neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade teda platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Objektívna nestrannosť sudcu je založená na vonkajších prejavoch previazanosti sudcu s prerokúvaným prípadom či jeho vzťahom k účastníkom (resp. vedľajším účastníkom) konania (m. m. I. ÚS 352/2010).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

Sudcovia ústavného súdu L. M., J. H. a S. K. vo svojich vyjadreniach uviedli, že námietku predpojatosti uplatnenú účastníkom konania považujú za nedôvodnú a že vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 63/2012 sú pripravení rozhodovať objektívne a nestranne.

A. Účastník konania časť námietky predpojatosti týkajúcu sudcov ústavného súdu J. H. a S. K. odôvodnil okolnosťami preukazujúcimi podľa jeho názoru zaujatosť týchto sudcov voči osobe JUDr. Š. H.

Ústavný súd už vo veci sp. zn. I. ÚS 223/2012 zaujal stanovisko, keď uviedol:

„Hoci sa úprava vylúčenia sudcu v základných rysoch zhoduje s úpravou obsiahnutou v iných procesných predpisoch, v jednotlivých typoch konania pred ústavným súdom však môžu nastať situácie, na ktoré nemožno celkom mechanicky aplikovať poňatie nestrannosti a nepredpojatosti, tak ako je uplatňované (i) v konaniach, ktorých predmetom je ochrana individuálnych subjektívnych práv (tak to je napr. pri abstraktnej kontrole právnych noriem), alebo (ii) v konaniach, kde je postavenie účastníka konania (jeho zástupcu) iné ako v klasickej procesnej schéme účasti (pozri napr. § 21 ods. 1, 3 a 4, § 49 a § 51 zákona o ústavnom súde).“

Sťažnosť sťažovateľa, ktorá je predmetom konania sp. zn. II. ÚS 63/2012, v rámci ktorého účastník konania uplatnil námietku zaujatosti, smeruje voči postupu najvyššieho súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sžso 7/2011. V predmetnom odvolacom konaní rozhodoval z konkrétnych sudcov zložený odvolací senát, a to o odvolaní, ktoré uplatnil sťažovateľ.

Z tohto pohľadu je potrebné vnímať aj oprávnenie „zástupcu“ účastníka konania podať námietku zaujatosti proti sudcom ústavného súdu rozhodujúcim vo veci sp. zn. II. ÚS 63/2012, pokiaľ ide o uvedenú časť dôvodov tvoriacich námietku zaujatosti. Postavenie predsedu najvyššieho súdu JUDr. Š. H. v konaní pred ústavným súdom vedenom pod sp. zn. II. ÚS 63/2012, ktorého osoby sa v časti námietka predpojatosti uvedená v podaní účastníka konania týka, je prima facie iné/slabšie, ako je postavenie vec prerokúvajúceho senátu (o ktorého vec v skutočnosti ide) alebo ako je postavenie priamych účastníkov uvedeného konania pred všeobecným súdom. Za takejto situácie spravidla

nemôže obstať tá časť námietky predpojatosti vznesená predsedom najvyššieho súdu, ktorá sa týka výlučne vzťahu namietaných sudcov ústavného súdu k osobe predsedu najvyššieho súdu; osoba predsedu najvyššieho súdu totiž nie je účastníkom pôvodného pred ústavným súdom napadnutého konania, nebol ani členom senátu, ktorý v danom konaní rozhodoval, a nepoukázal na také skutočnosti, ktoré potencionálne mohli nejakým spôsobom súvisieť s predpojatosťou sudcov ústavného súdu vo veci ústavného prieskumu postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sžso 7/2011. Ústavný súd aj v iných prípadoch nepripustil námietky účastníka konania podobného charakteru (III. ÚS 30/2012, III. ÚS 560/2011, III. ÚS 501/2011).

B. V druhej časti účastník konania námietku zaujatosti vo vzťahu k osobám všetkých troch označených sudcov ústavného súdu odôvodnil okolnosťami spočívajúcimi v spôsobe ich rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 452/2010. Vo vzťahu k tejto časti námietky účastníka konania treba vychádzať z právnej úpravy obsiahnutej v ustanovení § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku („Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach“), podľa ktorej tieto účastníkom konania prezentované dôvody, o ktoré opiera spochybnenie nezaujatosti označených sudcov ústavného súdu, jednoznačne spadajú do rámca negatívne vymedzených okolností, na ktoré konajúci súd pri rozhodovaní o vylúčení sudcu neprihliada.

Vychádzajúc z uvedených čiastkových záverov III. senát ústavného súdu konštatuje, že nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k vylúčeniu uvedených sudcov z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 63/2012. Výrokom svojho rozhodnutia preto vyslovil, že sudcovia ústavného súdu JUDr. J. H., JUDr. S. K. a JUDr. L. M. nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 63/2012.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júna 2012